VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Taas koneet vanhenevat

Viestintäministeri **Krista Kiuru** (sd.) esitteli innoissaan eduskunnalle sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman. Yksi pykälä on siirtyminen television teräväpiirtotekniikkaan. Vanhat digisovittimet heitetään ongelmajätekeräykseen.

Kiurun mukaan teräväpiirron valmistelut alkavat ensi vuonna ja lähetykset 2017, mutta nykyvastaanottimilla pärjää vuoteen 2026. Nuori ministeri on jostain lukenut, että digitelevisioon siirtymisen piti kestää 11 vuotta mutta aikataulusta jouduttiin lipsumaan.

Ylen entinen pääjohtaja **Mikael Jungner** (sd.) piti vuoden 2026 takarajaa liian myöhäisenä. Suomen pitää kiirehtiä kehityksen aallonharjalla.

Toisesta todellisuudesta muistutti **Mirja Vehkaperä** (kesk.). Hallitus lupaa, että 99 prosenttia väestöstä on huipputehokkaan 4G-verkon piirissä vuonna 2019. Tänä päivänä kaikilla suomalaisilla ei toimi edes kännykkä saati minkäänlainen laajakaistayhteys.

55 000 ovat Ei Kukaan

Ministeri totesi, että sellaisille seuduille, joissa ei asu ketään kuten tunturien huipuilla, yhteyksiä ei voi rakentaa.

Prosentti suomalaisista on 55 000 henkeä, eli he ovat Ei Kukaan. Määrä on kaksi kolmasosaa ministerin kotikaupungin Porin väestöstä.

Toimikautensa aluksi ministeri Kiuru pääsi Ylen kummitytöksi. Televisio seurasi herkeämättä, kun ministeri byrokratiaa uhmaten pystytti maston viestintäkatveeseen unohtuneeseen Lapin kylään. **Vladimir Putinkin** olisi ollut propagandasta kateellinen.

Ari Jalonen (ps.) pelkäsi, että langattoman laajakaistan tullessa valokuituverkon vetäminen maaseudulla pysähtyy. Ministeri vakuutti, että valokuidun vetäminen jatkuu. Pohjois-Karjalasta etelään siirtynyt **Jukka Kärnä** (sd.) toivoi, että laajakaista tulisi jonain päivänä hänenkin vanhemmilleen.

Tekniikka kehittyy niin nopeasti, että uuden harppauksen tullessa välttämättömäksi pari edellistä harppausta on vielä kesken.

Vanhimmat lukijat muistavat vielä, miten television tulon pelättiin pysäyttävänä radion Ula-verkon rakentamisen. Suuri osa Suomea oli heiveröisten pitkien aaltojen varassa. Kesken Pekka Lipposen seikkailujen rupesi Bukarestin radio soittamaan päälle sinfoniaa ja Moskovan Tiltu puhkesi molottamaan.

Näennäisriitelyä

Tuskin koskaan ovat kunnallisvaalien teemat olleet näin kaukana kunnan tehtävistä. Etenkin **Timo Soinia** on arvosteltu, että perussuomalaiset käyvät kuntavaaleja eurokriisin voimin. Sitä ongelmaa ei valtuustoissa ratkota.

Yhtä kaukana kuntapäättäjien todellisuudesta on kokoomuksen puoluevaltuuston sairaspäivien palkanalennus. Sellaista asioista sovitaan työmarkkinajärjestöjen tes-neuvotteluissa.

Huvittavalta tuntuu hallituksen kiista rahoitusmarkkinaveron tunnustelusta. Vaalien alla synnytetään sopivasti sanaillen itsetarkoituksellinen näennäisriita päähallituspuolueiden välille. Saumattomassa yhteistyössä toimivat sinipunapuolueet tuntuvat muutaman viikon toistensa verivihollisilta. Luontevampaa toki tämäkin kuin edellisen hallituksen jäätynyt yksituumaisuus.

Rehnin kirves kivessä

EU-komissaari **Olli Rehn** (lib.) vertasi Suomen vihreiden kokouksessa euromaiden yhteisvastuuta Suomen kuntarahoituksen lainoihin. Huonosti asiansa hoitaneet kunnat saavat lainoja edullisella korolla.

Kuntarahoitus perustettiin edellisen laman aikana, koska Suomen pankit olivat kuralla ja kunnat yksinään liian pieniä kansainvälisille lainamarkkinoille. Muutama kunta on ehkä hoitanut asiansa huonosti, mutta ei esimerkiksi kuntaministeri **Henna Virkkusen** (kok.) kotikunta Jyväskylä sentään konkurssissa ole.

Kunnan tehtävät määrää Suomessa valtio, mutta kukaan ei ole määrännyt Espanjaa ja Irlantia pullistamaan asuntokuplaa tai Kreikkaa huijaamaan ja törsäämään velkarahaa mielin määrin.

Eurobondeista ja euromaiden yhteisistä vastuista voidaan olla monta mieltä, mutta Suomen kuntiin vertaamalla Olli Rehn iski kirveensä kiveen.

PEKKA ALAROTU

VIIKON VÄRSSY

Huoltovaje hyökkää
täytyy eläkeikä nostaa!
pankkiiri nyökkää:
”laiskuus kaikille kostaa”

Seitsemän vuotta jatka
työtäs sisko, veikko
olkoon auvoisa matka
turha luulla, oot heikko

Uupeeäm käyttää
tässä malliansa omaa
miehille terveille näyttää
ulko-oven, miten somaa

Dow Jones kiittää
sertifikaatti myös
kyllä pulveri riittää
kilven pesemistyös

JUHA AALTOILA

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 6.10.

Pääkaupunkilaistenkin apua tarvitaan pelloilla

Suomen Kaupunkiliiton vetoomuksen johdosta talkooavun antamiseksi sadonkorjuutyössä Helsingin kaupunginhallitus päätti 4. 10. 1962 esittää Helsingin kaupungin asukkaille seuraavan vetoomuksen: Poikkeuksellisen epäedullisten sääolosuhteiden vuoksi on maatalouden sadonkorjuu tänä vuonna huolestuttavasti viivästynyt. Sadon laatu on jo kärsinyt suuria vahinkoja koko kesän kestäneiden liiallisten sateiden johdosta. Nopein ja tehokkain toimenpitein voidaan kuitenkin pääosa sadosta vielä määrän puolesta pelastaa. Kireän työvoimatilanteen vuoksi tarvitaan tässä työssä myös pääkaupunkilaisten apua. Kaupunginhallitus vetoaakin Helsingin kaupungin asukkaiden talkoohenkeen ja toivoo, että mahdollisimman moni kaupunkilainen voisi antaa apuaan maatalouden sadonkorjuutöissä nyt kun myös sääolosuhteet näyttävät jossakin määrin parantuneen.

jatkoa edelliseltä sivulta

Kun kunnan kyvyt eivät riitä, asiat hoitaa kuntayhtymä

Pienten kuntien on välttämätöntä tehdä yhteistyötä.

Kunnalla on kolme vaihtoehtoa järjestää lakisääteiset palvelut. Palvelut voi tuottaa itse, ne voi järjestää yhdessä jonkun toisen kunnan kanssa tai sitten ne voi ostaa.

Varsinkin pienissä kunnissa yhteistyö on selviytymiskeino. Suuremman mittakaavan etuja esimerkiksi terveydenhuollossa haetaan lyömällä hynttyyt yhteen naapurikuntien kanssa.

Kuntaliiton mukaan erilaisia kuntayhtymiä on tänä vuonna noin 140.

Lisäksi yhtymissä järjestetään esimerkiksi koulutusta, jätehuoltoa sekä yritys- ja matkailupalveluita.

Kuntayhtymiä johtaa valtuusto, jonka jäsenet ovat pääasiassa jäsenkuntien valtuutettuja. Periaatteessa kunnat siis johtavat yhtymiä, mutta käytännössä niin ei aina käy.

Johtaminen vaatii erityisosaamista, jota harvalla valtuutetulla on.

”Kunnan valta riippuu paljon siitä, ketä yhtymän valtuustoon valitaan. Niihin tarvitaan riittävän vahvoja vaikuttajia”, tutkimus- ja kehitysjohtaja **Kaija Majoinen** Kuntaliitosta sanoo.

Vaatii hyvin erilaista osaamista vahtia jätehuollon kuntayhtymää kuin koko maakunnan monimutkaisen erityissairaanhoidon järjestävää sairaanhoitopiiriä.

Kunnanvaltuustoilla kuitenkin on valta päättää määrärahoista. Usein silti ammatillinen mielipide jyrää poliittisen, varsinkin terveydenhoidossa sekä palo- ja pelastustoimessa.

”Helposti vedotaan, että potilasturvallisuus kärsii, jos menoista karsitaan.”

Mieluummin yhtymä kuin itsenäisyyden menetys

Silti kaikki kuntien luottamushenkilöt eivät pidä kuntayhtymiä välttämättä huonoina. Majoisen mukaan pienemmissä kunnissa syvä yhteistyö nähdään usein itsenäisyyden vaihtoehtona.

”Mieluummin kärsitään sen tuomat haitat kuin menetetään kunnan itsenäisyys.”

Kuntien ja kuntayhtymien talous 2011

Lähde: Tilastokeskus/Kuntaliitto MT

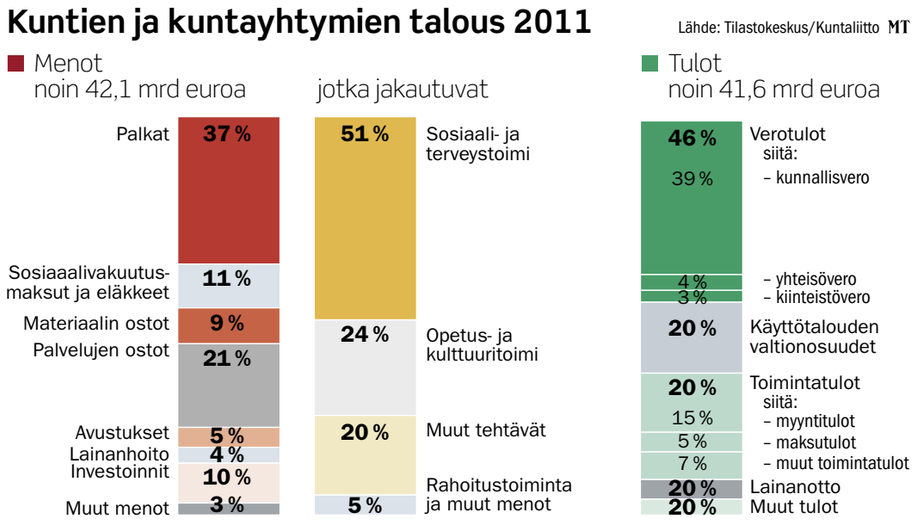

Kuntien menot ovat noin puoli miljardia tuloja suuremmat. Suurin menoerä on palkat, noin 15,6 miljardia euroa vuonna 2011.

> Kunnan valta riippuu paljon siitä, ketä yhtymän valtuustoon valitaan. Niihin tarvitaan riittävän vahvoja vaikuttajia.«
>
> KAIJA MAJOINEN

Suomen suurin kuntayhtymä on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoidon HUS, jonka liikevaihto on noin 1,2 miljardia euroa vuodessa.

Kuntayhtymien osuus kuntien menoista on noin 25 prosenttia. Niissä työskentelee noin 100 000 ihmistä.

Vapaaehtoisten lisäksi on kolme kuntayhtymää, joihin kaikki kunnat kuuluvat. Sairaanhoitopiirejä on kaksikymmentä, erityishuoltopiirejä 16 sekä 18 maakuntien liittoa.

AIMO VAINIO

Tilinpäätös paljastaa kunnan kunnon

Kuntavaalien alla voi käydä mielessä, että oman kunnan talouden tilanne on hyvä tai huono ihan sen mukaan, kuka ehdokkaista siitä kertoo.

Poliitikkojen puheiden sijaan kannattaa tarkastella kovia faktoja. Yleiskuva oman kunnan taloudesta on helppo selvittää, kun tarkastaa muutaman tärkeän tunnusluvun.

Tarvittavat tiedot löytyvät yhdestä asiakirjasta, tilinpäätöksestä. Sitä hieman selaamalla löytää taulukon, tuloslaskelman, jossa tärkeät luvut ovat.

Kuntaliiton apulaisjohtajan **Reijo Vuorennon** mukaan ensin kannattaa vertailla tuloslaskelman kahta lukua, vuosikatetta ja poistoja.

Vaikeita käsitteitä ei tarvitse säikähtää. Yksinkertaistaen tilanne on hyvä, jos luvut ovat vähintään saman suuruiset. Huonompi juttu on, jos vuosikatteessa on pienempi luku kuin poistoissa.

Luvut kertovat, riittävätkö kunnan tulot infrastruktuurin, eli rakennusten ja teiden, ylläpidon kustannuksiin.

Jos vuosikate on pienempi kuin poistot, se tarkoittaa, että kunnossapitoon otetaan velkaa tai infrastruktuuri rapautuu.

Kasvukeskus kestää velkaa pientä paremmin

Tilinpäätökset löytyvät usein kuntien verkkosivuilta. Testataan. Valitsen kaksi kuntaa eri puolilta Suomea: Kouvolan ja Punkalaitumen.

Kouvolan kaupungin tilinpäätös ja tuloslaskelma vuodelta 2011 löytyvät nopeasti muutamalla klikkauksella.

Kouvolassa poistot olivat viime vuonna melkein kaksi miljoonaa vuosikatetta suuremmat, eli velkaa tuli lisää.

Toinen tärkeä tunnusluku on velan määrä asukasta kohden.

”Jos asukasta kohden on velkaa 3 500–4 000 euroa, kannattaa huolestua”, Vuorento sanoo.

Kuntakohtaiset erot ovat suuret. Esimerkiksi Vantaalla velkaa on noin 5 000 euroa asukasta kohden, mutta kasvukeskus kestää sen.

”Sielläkin kasvukivut ovat kovat”, Vuorento tuumaa.

Myös Punkalaitumen tilinpäätös löytyy helposti.

Velan määrää asukasta kohden ei kuitenkaan ole merkattu tuloslaskelmaan, joten se täytyy etsiä erikseen. Lopulta löytyy erinomainen luku: velkaa on vain 684 euroa asukasta kohden. Kouvolassa velkaa on 1 505 euroa asukasta kohden.

Kouvolan kaupungin tuloslaskelma

Peruskaupunki ja liikelaitokset

1 000 e	Tp 2011	Tp 2010
Toimintatuotot	97 361	87 700
Valmistus omaan käyttöön	4 605	6 036
Toimintakulut	-542 765	-511 473
Toimintakate	**-440 799**	**-417 737**
Verotulot	307 090	287 606
Valtionosuudet	150 218	146 689
Rahoitustuotot ja -kulut	1 390	2 586
Korkotuotot	2 000	2 100
Muut rahoitustuotot	4 322	3 354
Korkokulut	-3 491	-2 445
Muut rahoituskulut	-1 440	-422
Vuosikate	**17 899**	**19 145**
Poistot ja arvonalentumiset	-19 853	-18 419
Satunnaiset erät	193	2 063
Tilikauden tulos	**-1 761**	**2 789**
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	102	102
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-)/vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-1 659**	**2 891**

Lopuksi kannattaa vielä tarkistaa tuloslaskelman alin luku, tilikauden ylijäämä. Luku kertoo, onko rahaa lopulta kulunut enemmän vai vähemmän kuin on ollut tuloja.

Tilikauden alijäämäksi jää Kouvolassa lopulta 1,7 miljoonaa euroa. Punkalaitumella takkiin tuli vuonna 2011 reilut 300 000 euroa.

Taloustieto ei kerro palvelun laadusta

Esimerkkikunnissa taloustilanne on kohtalainen. Tulot eivät aivan kata menoja, mutta toistaiseksi velkaantuminen on pysynyt kurissa. Aikaisempien vuosien ylijäämällä on onnistuttu kuittaamaan viime vuoden tappiot.

Talousluvut eivät kuitenkaan kerro kovin paljon siitä onko kunnalla varaa tuottaa laadukkaita palveluita.

Kunnan tulos saadaan näyttämään hyvältä, jos karsitaan kaikki vapaaehtoinen toiminta pois ja nipistetään pakolliset menot minimiin.

Palveluiden tasosta ei taloustietojen perusteella voi oikein tehdä tulkintoja, Vuorento kertoo.

”Laadusta kertovaa hyvinvointikirjanpitoa kehitellään. Mutta vielä se on tulevaisuutta.”

Ostopalveluiden määrä kasvaa

Kunnan talouden nyrkkisääntö on, että yksi neljäsosa rahoista kuluu sosiaalipalveluihin, toinen terveydenhoitoon ja kolmas opetukseen. Kaikkeen muuhun jää jäljelle neljäsosa.

Yhteensä kaikkien Suomen kuntien ja kuntayhtymien menot olivat viime vuonna noin 42,1 miljardia euroa. Siitä 37 prosenttia, eli 15,6 miljardia euroa, käytettiin palkkoihin.

Toiseksi suurin menoerä ovat erilaiset palvelut. Niihin paloi rahaa 8,8 miljardia euroa. Yleisesti ottaen palvelujen ostot ovat kasvaneet viime vuosina.

”Vuonna 2006 palvelujen osuus menoista oli 16 prosenttia. Siitä se on tasaisesti kasvanut”, erityisasiantuntija **Heikki Pukki** Kuntaliitosta kertoo.

Kunnat ovat hyvin erilaisia, joten yhteen tiettyyn kuntaan keskiarvoja ei kannata verrata.

AIMO VAINIO

KIMMO HAIMI

Jokainen kunta kuuluu johonkin erikoissairaanhoidon järjestävään kuntayhtymään eli sairaanhoitopiiriin. Kouvola esimerkiksi kuuluu Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymään Careaan, jonka keskussairaala on Kotkassa.